

лације северно од Беотије. Грци су грецизовали у писменој форми читаво једно веровање и преобразили га у религију (Орфеј-Аполон. Загреј-Дионис). О орфичком култу податке налазимо код античких писаца и песника (Хомер, Хеспод, Пиндар, Платон, Климент Александријски, Плотин, итд). Латински писац Макробије (IV-V век) објашњава у својим *Сатурналијама* да су у Тракији Дионис и Аполон сматрани једним божанством, чије је име било Сабазије. Макробијева приповест је неоплатоничарска контаминација. Савремена етнографска грађа (на пример, бугарско место Етропол - прослава (св. Атанасија) указује на неоспорну везу са Сабазијевим култом. У археолошкој равни, орфизам није могао дати подстицај правоугаоном облику храма, али јесте дао подстицај форми тумулуса, којим је ваљало репродуковати стварање свега према орфичком веровању у Велику Богињу Мајку и њеног дуалног сина. Форма тумулуса, при том, одражава и политичке категорије друштва: од првог ступња херојског времена - једноставни тумули у којима се могу пронаћи људски остаци или трагови спаљених прилога; преко другог ступња, укопа "хероја"; до трећег ступња - доба у којем орфички краљ, као владар и свештеник, стиче посебно место у друштвеном и ритуалном моделу света као доктринарни син Велике Мајке; па и до највишег, етичког ступња - тумул који садржи гроб самог божанства. Одлучујућу улогу у продужавању орфизма имали су Питагора и школа која је ишла његовим трагом, усвојивши наук да су реч и слика сувишне, дајући предност хармонији, математици и музици - као моћној химни Универзуму. Кроз одређене хармоније (не и симетрију) тонова (мада је музика само увод у тишину, упућени се враћа својим почецима, овладава умећем бесмртности, тј. изједначавања са божанским.

На основу свих увида, можемо поверовати да орфичка митологија није у потпуности изгубљена. После Питагоре и Хераклита, осетан је њен утицај на Емпедокла и Парменида, да би ново тумачење које јој Платон дао вековима касније надахњивало индивидуалну мисао.